

Gespreksverslag Almere Oosterwold Waterwerkatelier 3

15-06-2024

In dit verslag;

1. Dagprogramma
2. Vragen uit de zaal bij plenaire start
3. Groepsopdracht en illustratie matrices
4. Verslag van het gesprek tussen de gemeente, het waterschap en de deelnemers van het Waterwerkatelier

1. Dagprogramma

- Terugblik op vorige bijeenkomst en blik op programma van vandaag
- Ochtendopdracht: per groepje matrices invullen
- Lunchpauze en meedenkmuur
- Gesprek met gemeente, waterschap en deelnemers aan de hand van matrices

2. Vragen en opmerkingen bij plenaire start:

- 'De bestuurlijke notitie lijkt een bestuursbesluit. Wat kunnen wij nu nog?'
- 'Ik hoop dat de matrices ons helpen om erachter te komen wie voor wat verantwoordelijk is.'
- 'We krijgen erg veel stukken toegestuurd, waarvan een aantal erg kort voorafgaand aan deze bijeenkomst. Graag zouden we meer tijd hebben om deze stukken beter te kunnen bestuderen.'
- 'Ik heb het gevoel dat ik in alle stukken verdrink. Daarnaast merk ik dat er een bepaald kennisniveau wordt gevraagd. Ik ben gewoon op zoek naar concrete antwoorden voor problemen die ik ervaar.'
- 'Ik heb geen objectieve antwoorden gekregen op mijn vragen richting Sweco, maar heb het gevoel dat hier bestuurlijke antwoorden worden gegeven. Mijn vraag is hoe dat kan.'
Reactie Sweco en de gemeente: 'We hebben deze vragen in onderlinge afstemming beantwoord, omdat de gemeente over bepaalde zaken gaat waar Sweco niks over kan zeggen. Specifieke vragen die zijn gesteld konden nog niet allemaal beantwoord worden. Hier zal nog eens naar gekeken worden door Sweco.'
- 'Graag zouden we de verantwoordelijke wethouder op de inloopbijeenkomst zien.'
- 'Op de inloopbijeenkomst lijkt het ons goed om een deel plenair te organiseren, zodat iedereen hetzelfde kennisniveau heeft en er niet diverse gekleurde verhalen worden gedeeld.'
- 'Het regelen van de waterbeschikbaarheid zie ik als laaghangend fruit.'

Reactie gemeente op reacties op bestuurlijke notitie:

- 'Vertrekpunt is altijd de wet. Bestuurders vinden de situatie in Oosterwold erg ingewikkeld. We proberen elkaar te vinden in dit proces, waarbij het niet helpt dat er constant wordt bedreigd met procederen.'
- We willen graag als gemeente Almere bijdragen aan Oosterwold, ook indien we wettelijke gezien niet de verantwoordelijke zijn.'

Reactie organisatie WW3:

‘Procederen is de laatste stap. Bewoners zijn altijd vrij om juridische stappen te ondernemen, maar laten we dat als laatste stap beschouwen. We zijn hier om de samenwerking tussen alle partijen te verstevigen. Daarom organiseren we deze waterwerkateliers. Laten we eerst kijken waar we elkaar kunnen vinden. Dat is precies het doel van vandaag.’

3. Groepsopdracht aan de slag met matrices

We zijn in drie groepen aan de slag gegaan met matrices. De gemeente en het waterschap vulden hun eigen matrix in. De opbrengsten vormen het startpunt voor het gesprek in de middag.

De opdracht volgde het volgende stappenplan:

Stap 1. Ophalen van problemen in het gebied

Kijk met groep naar de ontwikkelveldkaart en haal op: welke problemen heeft deze groep aangekaart de vorige keer?

Stap 2. Selecteer ca 3 uitdagingen op verschillende schaalniveaus

Welke uitdagingen waren er op

- Individuele kavels
- Op ‘wijk niveau’ / kavelvereniging
- Op Oosterwoldniveau
- Op gemeentelijk niveau
- Op regionaal niveau

Stap 3. Ga per uitdaging de matrices af

Matrix 1: Wie ondervindt last van het probleem? Wie heeft vooral te maken met de uitdaging?

Matrix 2: waar zit de oplossing van deze uitdaging?

(willen/kunnen bewoners zelf er zelf een rol in spelen? Welke hulpvraag ligt er? Is er een eis aan een andere partij?)

Matrix 3: waar draagt de oplossing aan bij?

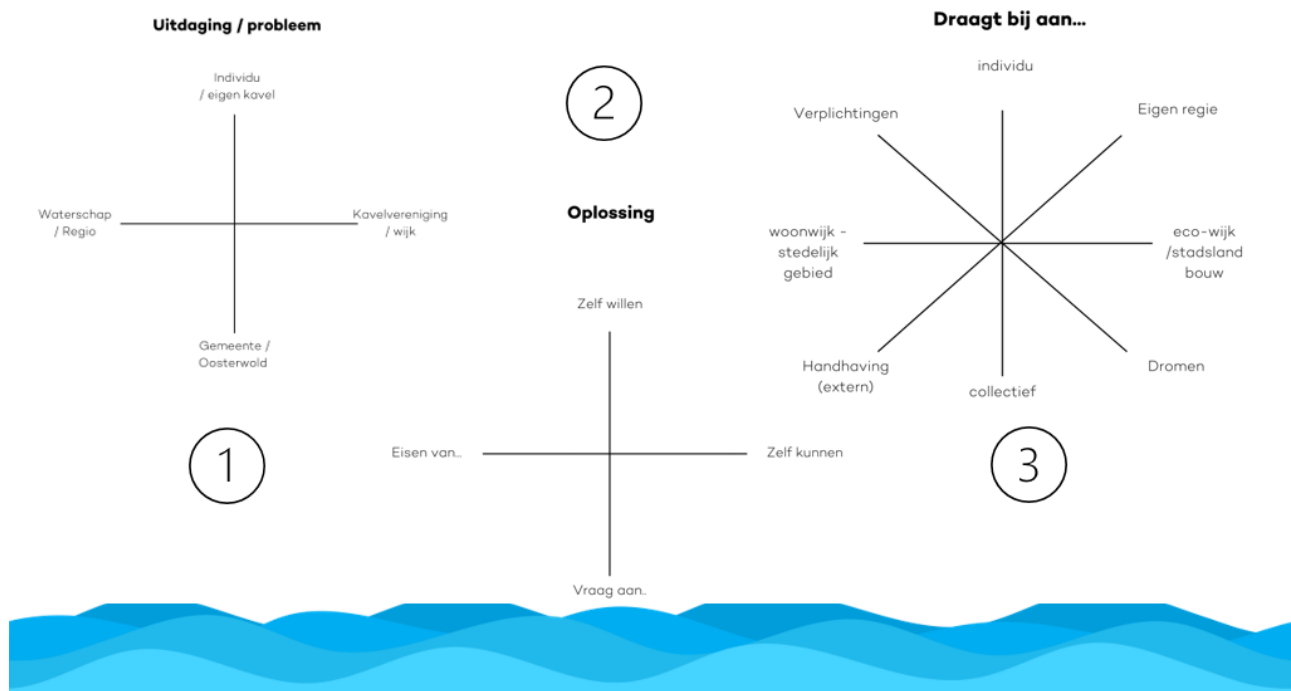
Stap 4. Herhaal vorige stap voor overige gekozen uitdagingen

Rol voor de verkenner

De ‘verkenner’ haalt bij de verschillende groepjes de onderwerpen op en communiceert dit door aan de gemeente + waterschap.

Gemeente + Waterschap

Gemeente en waterschap krijgen van de ‘verkenner’ de onderwerpen uit de verschillende groepjes te horen en vullen hun eigen matrix in (matrix 2).

4. Gesprek tussen deelnemers, gemeente en waterschap

Deze notulen weergeven het gesprek tussen de gemeente, het waterschap en de deelnemers. Ze zijn uitgewerkt volgens de volgende structuur:

Onderwerp → oplossingen → perspectieven → conclusie

Hierbij is het goed om te vermelden dat de onderwerpen in elkaars verlengde liggen en elkaar raken, voor de structuur van dit verslag zijn ze echter per onderwerp behandeld.

1. Onderwerp/probleem: Droogvallen/droogte

Toelichting: droogte is een groter probleem dan wateroverlast. Wie moet de oplossing organiseren?

Oplossingen bewoners:

Bepanting, riolering, epdm folie (waterberging/wateropslag), duikers aanbrengen (vanaf hogevaart-kant naar watersysteem van lage vaart-kant, van de stichtse lijn een vaart maken, gedetailleerdere kaarten nodig van grondwaterpeil vs. Maaiveld (om bijv. de nodige diepte van een sloot te beoordelen)

Oplossingen waterschap:

- Teruggaan naar een traditioneel stedelijk watersysteem, zoals in andere woonwijken geldt. Met elkaar kijken naar een nieuw basissysteem. De keuze hiervoor is aan de gemeente Almere. Indien zij hiervoor hebben gekozen, leggen zij het watersysteem aan en vragen een peilbesluit aan bij het waterschap. Hierbij moet worden gekeken hoe het systeem wordt aangelegd, wie wat betaald en wie het beheer en onderhoud doet.
- Het systeem blijft zoals het is (als landbouwgebied) – zelf water oppompen en verspreiden – is lastig ivm grootte bewonersaantal Oosterwold. Je kant schotten plaatsen, maar je moet met elkaar afstemmen wanneer je die schotten laat staan (om wateroverlast bij de burens te voorkomen)

- Naar een Oosterwolds stadslandbouw systeem – heeft een nieuwe/andere organisatie nodig >
- Het water van hoog naar laag te laten stromen (grondniveaus van kavelsloten aanpassen) – vanaf Kievietstocht laten instromen. Dan is de vraag, hoeveel kan het peil omhoog in de Kievietstocht zonder dat er wateroverlast optreedt omdat andere gebieden ook aan de Kievietstocht zitten. Misschien moeten de bodems iets lager van de kavelsloten. Dan komen we elkaar tegen, omdat de kavelsloten eigendom zijn van de kaveleigenaars.
- In de structuurvisie staat dat Oosterwold niet afhankelijk mag zijn van het water uit de Hoge Vaar. Aanpassen van structuurschema – aanpassen of het gebied wel of niet afhankelijk mag worden van de hoge vaart. (gemeente moet dan de structuurvisie aanpassen).
- Monitoringsplan ontwerpen – Bewoners, samen met gemeente en waterschap
  - o Gemeente: onderzoeken wat er als is en wat er nog kan per veld – rollen voor gemeente, rollen voor lokaal 'buurtwaterschap' bijv.

Perspectief bewoners

- Bij wie probleem: mogelijkheden bij kaveleigenaar
  - o Diepere sloten graven – betere verbindingen tussen sloten, andere beplanting
- Bij wie oplossing/hulpvraag/eis:
  - o Waterschap: vraag: kunnen we ergens anders water vandaan aanvullen?
- De kavelsloten zijn droogvallende sloten. Hier is een weeffout ontstaan in het bestemmingsplan en daar hebben we nu met z'n allen last van.
- Er wordt een organisatiegraad gevraagd van een gebied wat niet georganiseerd is.
- Er wordt gezegd dat we zelf water in de sloten mogen pompen, maar vanuit ervaring weten we dat we dat niet mogen doen.
- Opmerking: Oosterwold groeit alleen maar, we moeten meer in de toekomst gaan nadenken. We moeten gaan kijken naar het gehele gebied, ook voor de komende 10 jaar.
- Er zijn niet genoeg meetpunten van het waterpeil

Perspectief gemeente

- Het is goed om goed terug even terug te kijken hoe we hier zijn gekomen. Oosterwold, stadslandbouw, landbouwgebied. Dat is het heel basaal geweest het vertrekpunt geweest voor de structuurvisie en de waterverordening. De weeffout is, er is geredeneerd vanuit de landbouw. De landbouwers die regelden het allemaal zelf. Vervolgens heb je nu een gebied wat veel fijnmaziger is, met veel complexere eigendomssituaties. We zijn nu 10 jaar verder, en we kunnen zeggen, het werkt gewoon niet. Laten we dat vooral met elkaar vaststellen. Daarom moeten we samen gaan zoeken hoe we water in de sloot krijgen. We moeten het anders gaan regelen. Het oorspronkelijke agrarische systeem werkt hier niet, we moeten toe naar een Oosterwolds systeem dat wel werkt.

Perspectief waterschap

- Bewoners van Oosterwold mogen net als agrariërswateroppompen uit (4) tochten. Agrariërs kunnen dat onderling regelen, maar jullie zijn natuurlijk met meer – dus is het lastiger te organiseren.
- Verantwoordelijkheid: Oosterwold is een organische ontwikkeling, daarom ligt het oppompen van water binnen jullie verantwoordelijkheid (staat in de structuurvisie). Het waterschap begrijpt dat dit voor bewoners lastig is te organiseren.
- Waterschap stelt oppervlaktewaterpeilen vast voor de vaarten en de tochten. Het waterschap steelt geen grondwaterpeilen vast en ook geen peilen voor de kavelsloten.
- Die weeffout die zien wij ook. Doordat in de structuurvisie er voor is gekozen om het gebied als agrarisch gebied te benaderen, zien we het als kavelsloten, die droog vallen. In onze regelgeving staat dat kavelsloten een waterafvoer functie hebben, vanuit daar hebben we een paar regels in die zin dat de sloot relatief schoon blijft, zodat het water kan worden

afgevoerd, en dat er geen objecten in gezet mogen worden die wateroverlast veroorzaken bij anderen.

Conclusie

- Er is veel welwillendheid vanuit alle partijen om de weeffout op te lossen. Nadenken over een nieuwe organisatiestructuur voor aanvoer van water in sloten.
- Er moeten een aantal doelstellingen worden gesteld aan de watervoorziening (het waterplan).

2. Onderwerp/probleem: veel kavels hebben geen aaneengesloten watersysteem

Toelichting: aansluitingen van water zijn niet goed geregeld tussen de kavels. Wat kun je wel/niet organiseren op je eigen kavel en met andere Oosterwolders? En als dat niet lukt, waar kan je dan terecht? Er zijn veel vijvers in de vorm van een sloot – die niet zijn aangesloten op andere sloten – die moeten verbonden worden met elkaar.

Oplossing gemeente/waterschap:

- Mogelijkheid: naar een veldgerichte aanpak om water afvoer, opslag en aansluiting per veld te onderzoeken en de acties op te stellen. – o.a. kijken naar: is er aangelegd wat er afgesproken is? Opstellen van stappenplan
  - o Sweco: grondwaterpeil meten is normaliter een lange termijn (8 jaar) project. Deze fluctueert enorm, waardoor je niet op basis van 1 jaar kan zeggen dat dit de grondwaterstand is. Je kan wel op basis van aannames komen tot snellere oplossingen. Op elk veld zijn andere problemen, met eigen procesoplossingen.

Perspectief bewoners (1)

- Bij wie probleem
  - o Kaveleigenaren – te nat of te droog – water stroomt niet goed weg doordat buren niet aangesloten zijn op watersysteem
- Bij wie oplossing
  - o Gemeente en waterschap moeten handhaven – er moeten duidelijkere regels komen
- Hoe ziet een veldgerichte aanpak er dan uit?
  - o Gemeente: kijken naar wat er is, wat er moet en een stappenplan opstellen.
  - o Sweco: wat is juridisch, technisch en financieel haalbaar?
  - o Waterschap: idealiter zou je voor het volgende droge seizoen echt op deze schaalniveaus goed voorbereid zijn, met goede afspraken over wat we van elkaar mogen verwachten
- Maak goed duidelijk wat een veld is
- We moeten gebruik maken van de structuren die er al liggen. De hoofdstructuur ligt er al, de agrarische structuren liggen er, op kavelniveau hierop aansluiten.
- Vraag een omliggende boer om in een bepaalde sloot water te pompen, en dan in pilot vorm te kijken wat voor gevolgen dit heeft voor de kavelsloten in Oosterwold.

Perspectief gemeente/waterschap

- Bij aansluiting met gemeentegrond heeft de gemeente een plicht/mogelijkheid
- Indien bewoners niet voldoen aan de eisen in de watervergunning kan er gebeld worden met het waterschap

- In principe zouden alle kavelwegen een drainage moeten hebben/zou er een goede sloot moeten liggen, maar in praktijk zien we dat veel wegen dat niet hebben.

Conclusie

- In goed overleg met andere Oosterwolders de regels aanscherpen voor betere wateraansluiting
  - Een 'veldgerichte' aanpak als voorstel – beginnend in najaar. Veldgericht te werk: monitoren, (waterstand sloten, grondwaterstand), probleemanalyse, stappenplan, (sociale) organisatie. > juridische, technische, financiële haalbaarheid van maatregelen vaststellen.
    - o Waterbuurtschap
  - De 'grote structuur' (Oosterwold) aan laten sluiten op de 'veld structuur' en de 'microstructuur' (kavel niveau)
-

3. Onderwerp/probleem: Handhaving

Toelichting: wie is het aanspreekpunt bij problemen? Handhaving loopt op dit moment vast. Onduidelijkheden in bestemmingsplan en waterverordening liggen hieraan ten grondslag.

Perspectief bewoners

- Bij wie probleem
  - o Bewoners hebben het gevoel dat ze van het kastje naar de muur worden gestuurd als ze een probleem hebben. Van gemeente naar waterschap en van waterschap naar gemeente, waarbij er tevens een onduidelijke rol is van het gebiedsteam.
- Bij wie oplossing
  - o Gemeente en waterschap moeten handhaven – er moeten duidelijkere regels komen
- In de begintijd zijn jullie zelfs twee keer bij ons langs geweest. Toen was die handhaving er wel.
- De gemeente heeft ook handhavers rondrijden, maar die kijken niet goed naar de problemen waar we voor staan.
- Als ik als bewoner bij mijn buurman ga handhaven, dan krijg je ruzie, we hebben een wens voor een onafhankelijke partij. Op dit gebied heb je kans dat er polarisatie

Perspectief waterschap

- Wij gaan over handhaving van het watersysteem. We zien het handhavingsvraagstuk, en zien daar ook een dilemma, daar zijn we eerlijk in. We hebben zoveel vergunningen verleend, dat we niet alle vergunningen kunnen controleren. Dat doen we ook niet andere gebieden overigens, dat is op basis van risico benadering. Daarnaast geven mensen het bij ons aan als er ergens iets niet goed gaat. Als bewoners denken dat andere bewoners niet voldoen aan de eisen in de watervergunning dan kunnen zij contact opnemen met het waterschap. Wij gaan dan kijken en in gesprek met de houder van de vergunning. Indien nodig handhaven wij.
- In principe werkt dit systeem voor ons relatief goed, maar we zijn wel aan het nadenken hoe het beter kan en horen ook graag als jullie zeggen dat het niet goed werkt. Als we een vergunning verlenen, hebben we een handhavingsplicht. We zijn niet gewend om in een gebied met de omvang van Oosterwold 15.000 vergunningen te verlenen aan bewoners. , dat is een innovatie, ook voor ons als waterschap. Daarom zijn we hier, om goed te kijken hoe we hier samen mee om kunnen gaan. Misschien moeten we wel een apart handhavingsstrategie voor Oosterwold gaan maken, daar staan we voor open.
- Er zitten geen tegenstrijdigheden in de waterverordening. Het gaat hierbij om handhaving van spelregels en vergunningen. In een deel van de watervergunning staat dat de

watersystemen moeten worden aangesloten en als dat niet kan, de bewoners contact moeten opnemen met het waterschap. In een deel van de vergunningen staat dit niet.

Conclusie

- In principe is het waterschap aan zet voor de waterhandhaving in Oosterwold. Het waterschap is bereid na te denken hoe dit voor Oosterwold beter te organiseren is, door de unieke situatie van de wijk.
- Dit onderwerp raakt aan onderwerp 1 en 2. Eventuele aanpassingen aan de structuurvisie, aan de organisatiestructuur van de toevoer van water en aan de aansluiting van het watersysteem, zullen van invloed zijn op de handhaving.

Overkoepelende samenvatting

- Water aanvliegen op meerdere niveaus
  - o Micro – naleving regels en handhaving
  - o Oosterwold – aansluiting watersysteem
  - o Gemeente/regio – waterstructuur
- Tijdslijn koppelen aan maatregelen. Duidelijke wens om haast te maken.
- Aanpassen van structuurvisie om vanuit daar een nieuwe ‘opbouw’ te realiseren
- Watervoorziening regelen in samenwerking – maatwerk > pilot?
  - o Gebiedsorganisatie kan pilot aanzwengelen.

Basisstructuur binnen Oosterwold is rol van bewoners, gebiedsorganisatie en gemeente. Waterschap kan hierin adviseren.

Meenemen naar volgende bijeenkomst:

- Uitwerken van doelstellingen/aanpak van een ‘veldgerichte aanpak’
- Doelstellingen handhaving
- Overzicht van mogelijke maatregelen en de tijdslijnen die daarbij horen
  - o Wat kan er dit jaar?
  - o Wat kan er volgend jaar

